

Roela Keskkool

LEONHARD JÜRGENSON – ROELA KÜLA TALUPIDAJA

Kodu-uurimistöo

Koostaja: Kaie Jürgenson (9. klass)
Kaire Jürgenson (11. klass)

Juhendaja: Maret Tralla

Roela 1990

SISUKORD

Sissejuhatus	3
1. Roela – meie kodu	4
2. Kooli- ja tööaastad	5
3. Talus kasvab tugev pere.....	6
4. Vaba töö, kaitstud kodu	8
Kokkuvõte	10
Kasutatud kirjandus	11

SISSEJUHATUS

Võõraid mõisteid ja sõnu on sotsialistliku suurpõllumajanduse ajal eesti keelde ja meelde tulnud. Hakkame otsast lugema – tootmise intensiivsus, plaanitaitmise protsent, intensiivtehnoloogia, kaader, kvaliteet... jne. Eks kõiki neid ole vaja läinud ka Roela sovhoosi endisel taimekasvatusosakonna juhatajal Leonhard Jürgensonil, kes nüüd talunikuseisuses.

Miks tullakse majandist ära? Inimesed on suurtootmisest ja selle hädadest väsinud. Väsinud on ka maa. Agronoomina teab Leo Jürgenson öelda: „Läheb veel paar aastat aega, kui minu talumaa terveks saab. Suured traktorid on põllud nii kinni tallanud, et mullas ei ela enam ühtki vihmaussi. Kõiki töid õigel ajal ära teha ei jõua, ei jätku vajalikke masinaid, ei inimesi. Igal kevadel ja suvel oli üks mure, keda kuhu tööle saata. Mõnda meest ei olnudki mõtet palgapäeval ja selle järel arvestada, nahunii ei olnud temast töötegijat. Üldse on vanad masinamehed eest ära kadumas, aga uusi asemele ei tule. Oma talus teen töö ise ära, ei ole vaja kedagi tagant sundida.“

1. ROELA – MEIE KODU

Kena koht ja ilus loodus
Pandivere ääre peal
asub Roela, kus mu kodu,
mulle ikka armas seal.

Hoidkem me loodust, et oleks juua,
hoidkem me kodu, emakeelt!
siin tahan olla, siin tahan luua,
siin tahan kaua olla veel!

/A. Kuus/

2. KOOLI- JA TÖÖAASTAD

Jürgenson, Leonhard Hugo poeg on sündinud 1949. aastal Roela vallas Edara külas.

Isa töötas Roela sovhoosis karjakuna, hiljem ehitustöölisena. Ema oli esialgu lastega kodus. Seoses maja ostmisega Roelasse läks ta tööle linnufarmi talitajaks.

Perekonnas oli 6 last: kaks õde ja neli venda.

Leonhard oli esiklaps. Kooliteed alustas Tammiku algkoolis 1957. aastal. Peale seda jätkas õppimist Roela 8-klassilises koolis. Edasi asus õppima Jäneda Sovhoostehnikumi, agroomia erialale, mille lõpetas 1969. aastal. Kaks järgmist aastat kulusid Nõukogude Armees. 1971. aastal võeti ta tööle „Õitsengu“ kolhoosi põllundusbrigadiriks. Abiellus 1973. aastal ning läks Vao sovhoosi Pikevere osakonnajuhatajaks. Seal töötas 1981. aastani. Seejärel kolis kodumajandisse ja temast sai Roela sovhoosi taimekasvatuse osakonnajuhataja. Sellel ametikohal töötas 1989. aasta aprillini. Peale seda hakkas talupidajaks. Perekonnas on kaks tütar ja poeg.

3. TALUS KASVAB TUGEV PERE

„Paljudele on kultuur mingi vaimne toodang, mida väike hulk kultuuritegijaid lahkesti laiadele rahvamassidele kingib. Ei ole. Kultuur on kodu, on see olemise ja käitumise viis, mis inimesel tema kodus on. Meie inimestelt on kodu ära võetud. Kodutute karjade käitumist näitavad hästi suurte majade trepikojad. Maakultuur on vaba inimese vahekord maaga. Kui maa ei ole inimese oma, ei saa olla ka õiget maakultuuri.“

Need Hando Runneli mõtted leiavad üha rohkem kõlapinda ärksamate maatöötajate hulgas. On saanud aeg talude tagasitegemiseks, et taastada isemõtlemine, loov töö, peremehetunne.

Leonhard Jürgensoni maakodu kohta võib öelda, mu kodu on mu kindlus. Kindlus mitte seepärast, et hooneid ja koduõue ümbritseb tihe hekk. See on maakodule igati omane. Mitte ka seepärast, et sissepääsu õue suleb tugev raudvärav, mille taga on valves suur must koer. Ka see on maakodule igati loomulik nähtus. Jürgensoni kodu on kindlus selles mõttes, et siin on turvaline elada ja töötada. Siin on elul mõte ja lastel tulevik. Siin kasvab inimene maaga, loodusega ühte ja oskab seda hinnata. Siin kasvab tugev pere ja sirgub meie maa peremees.

Ilus on Jürgensonide kodus: uus ja avar elumaja, suur, hekkide ja lillepeenardega, madalaks pügatud muruga õue, kaugemas otsas maakividest kamin. Abihoone, kus saun ja peopidamise ruum, ütleb pererahvas ise olevat ehitatud. Laut on ka olemas. Ainult siis, kui ehitati, peeti silmas mõne looma pidamist põhitöö kõrvalt. Nüüd on kasvamas neli vasikat, üks mullikas, lambad ja sead. Tuleb uus laut ehitada.

Mu kodu on mu kindlus. (1989)

Algul elanud Jürgensonid majandi ridaelamus. Aga mida vanemaks saadakse, seda enam omaette tahetakse. Ainuüksi laste pärast, kellel ühismaja õues midagi teha ei ole. Nii see maja siia Roela küla serva siis osteti.

Leo Jürgenson aga meenutab, kui imelik ja võõras olnud esimesel nädalal kodus olla. Ei ole vaja kedagi tööle panna, millegi pärast muret tunda. Ainult oma talu 15 hektarit ja oma pere, naine ja lapsed.

Siin talus on haritud peremees. Järgmisel aastal peaks tal EPA diplom käes olema. Siiamaani on jõudnud kõik eksamid ja arvestused ära teha. Mõte liikuvat juba diplomitöö juures, kursusetöö kirjutas külvikordadest, nüüd pakkus maaviljeluse kateedri juhataja Heinrich

Vipper välja mõtte uurida talupidamist. Mida, kus ja kui palju kasvatada, et tulu tuleks ning kari söönuks saaks.

Hiljuti käis Leo Jürgenson Tartus Rootsi põllumeestega kohtumas. Juba mitu Rakvere talumeest on välismaal praktiliselt käinud. Seni pole aga ise majandi tööde eest vastutajana saanud kuhugi kaugemale sõita, sest ikka on kiire: kui põllutööd läbi, siis jälle sess kaelas. Siis, kui EPA läbi saab, sõidaks küll kuhugi kaugemale õppima ja vaatama.

Leonhard Jürgenson: „Peab teadma, mida, kus ja kui palju kasvatada, et tulu tuleks ning kari söönuks saaks.“ (1989)

4. VABA TÖÖ, KAITSTUD KODU

Talumajandus on mul korraldatud selliselt, et tulevikusuunaks on piimatootmine. Praegu panen suuremat rõhku taimekasvatusele, mis on kõikide alus. Selleks on paika pandud külvikord – 8-väljaline viljavaheldus – mis peab raudselt tööle hakkama.

	Külvipind	Saak ha-lt	Kokku
1. Põldhein I	2 ha	40 ts	80 ts
2. Põldhein II (seemneks)	2 ha	40 (põhk)	80 ts
3. Põldhein III	2 ha	50 ts	100 ts
4. Teravili	2 ha	35 (aidak.)	70 ts
5. Rühvelk. / kartul	2 ha	400/250 ts	800/500 ts
6. Teravili	2 ha	35 (aidak.)	70 ts
7. Teravili	2 ha	35 (aidak.)	70 ts
8. Teravili (allak.)	2 ha	30 (aidak.)	60 ts

See süsteem võimaldab:

- 1) heina saada 180 ts, millega toidan ära 5 lehma, 10 lammast pluss noorkari;
- 2) teravilja saada 280 ts, sellest läheb seemneks 18 ts, söödaks 100 ts, millega söödab peale eelpool loetletud loomade veel 15 siga. Ülejäänud 162 ts läheb müügiks;
- 3) kartulisaaagist (250 ts) kulub seemneks 40 ts, sigadele söödaks 110 ts ja müügiks 100 ts;
- 4) söödapeeti saab 400 ts, sellest loomadele söödaks 70-80 ts ja 320 ts peaks ära müüma.

Selline on tulevikuplaan, mis võimaldab talumajandust edasi arendada taime- ja loomakasvatuses.

Tänavune aasta on minu talutöö esimene aasta ja võib öelda, et läks korda. Teravilja kasvasin 11,5 hektaril ja hektarisaagiks sain punkrikaalus 39 tsentnerit. Kartul kasvas ühel hektaril ja andis saaki 234 tsentnerit, söödapeet sama suurelt pinnalt 310 tsentnerit.

Loodetust madalama saagi põhjustas tehnika vähesus. Varajase odra koristus hilines, sest puudus teraviljakombain. Kui selle viimaks suure hilinemisega sain, siis tuli seda kohe remontima hakata. Pärast remonti ei saanud ikkagi koristama hakata, sest kuivati oli majandi vilja täis. Nii tekkisid odral „Otra“ suured kaod peade murdumise näol.

Peedi madalama saagi põhjustas hiline külv, sest mul endal puudus vastav külvik. Edaspidi pean ka peedikülviku muretsema või ise valmistama.

Selle aasta sissetuleku allikaks on:

- 1) teravilja müük (millega muide oli suuri raskusi);
- 2) peedi müük majandile;
- 3) kartuli müük varumisse;
- 4) sigade müük.

Kuid saadud sissetulekust tuleb osta 1990. aastal:

- 1) T-40 AM;
- 2) laadur;
- 3) CK-5 ära maksta majandile, mis praegu on võlas;

- 4) Teraviljakülvik;
- 5) kallur-auto, mis majand on lubanud müüa.

Rohkemat enam osta pole võimalik, tarvis oleks aga veel palju. Tänavu tuleb veel valmis ehitada autogaraaž, kuhu kulub palju raha. Raha läheb veel vaja masinate remondiks, väetiste ostmiseks, teraviljaseemne ja sõnniku muretsemiseks.

1991. aastal tuleks hakata ehitama töökoda ja masinate hoiuruumi, 1992. aastal teraviljakuivati + heinaseemnekuivati jne.

Sellised on minu plaanid, aga kuidas nad realiseeruvad, see sõltub taluseaduse jõustumisest. Sellisena, nagu ta oli „Maalehes“ ära toodud, rahuldab mind täielikult.

Teistele talunikele tahaksin öelda: pange paika külvikord – see on taluperemehe esmane ülesanne. Kui ei ole viljavaheldust, siis ei maksa ka suurt saaki loota. Ja oma territoorium hoidke umbrohest puhas – see on taluniku töökust ja korda valgustav peegel.

Tunnistada kuritegelikuks kolhooside moodustamine.

Anda vaba valik erinevatele tootmisvormidele.

Maa eraldamise õigus omavalitsusele.

Taastada vanad külad ja seal asuvad taluhooned.

Organiseerida külla omakaitseteenistus.

Varustada talud masinate ja põllutöömasinatega.

Kergendada maanaiste töökoormust.

Elanike, kõigepealt laste varustamine puhaste toiduainetega talust.

KOKKUVÕTE

Kui võrrelda tööd varem osakonnajuhatajana ja praegu talunikuna, siis töökoormus on praegu suurem, kuid suurem on ka mõtlemisvabadus. Varem pidin kalkuleerima: keda kuhu tööle saata, mida keegi tegema hakkab, kes kellega kokku sobib. Tuli arvestada palgapäevi ja sellele järgnevaid tööpäevi. Igal sammul tuli arvestada kaadriga. Nüüd seda enam pole. Minu tööpäev ei ole reglementeeritud: teen seda, mida ja millal tahan. Nüüd võin hommikul vara kastega paljajalu õue minna, kuulata lindude laulu, hing on kuidagi puhas ja elust tunned rõõmu. Kaader on mu perekond.

Meie maaelu tulevikku näen ühistutes ja taludes, kuhu oleksid toenäoliselt koondunud ärksama mõttelaadiga inimesed. Kuid endised mõisa südamed peaksid riigimõisatena (sovhoosidena) edasi jääma, sest kus muidu leiaksid tööd need, kes ise palju mõelda ei viitsi ja on täiesti harjunud käskude-korralduste all töötama.

KASUTATUD KIRJANDUS

1. Ajaleht „Viru Sõna“. 24. juuni 1989.
2. Ajaleht „Viru Sõna“. 25. nov. 1989.
3. Roela sovhoosi infoleht. Nr. 5. 1989.
4. Roela sovhoosi infoleht. Nr. 10. 1989.
5. Leonhard Jürgensoni meenutused.